

рименті. А головне — були підготовлені колективні навчально-дослідницькі проекти з цієї проблематики для проведення практичних занять зі студентами І курсу.

Слід зазначити, що метод І-карт добре комбінується з іншими методиками інтерактивного навчання.

Результати педагогічного експерименту з використання методу І-карт показали, що ця методика досить ефективна, корисна і цікава в плані розвитку економічного мислення як творчого.

Досвід свідчить, що підвищується інтерес до навчання самих студентів, розвиваються навички радіантного мислення, використовуються комп'ютерні програми, розширюється досвід колективної співпраці викладача і студентів, а також розвиваються навички роботи в команді в процесі підготовки навчально-дослідницьких проектів студентів. Усе це сприяє підвищенню якості підготовки студента як особистості та компетентного фахівця.

Проведений експеримент відповідає пошуку шляхів реалізації таких сучасних вимог до економічної освіти, як соціальна обґрунтованість економічного мислення в кожній сфері економічної діяльності; інноваційність змісту економічної освіти; інтеграція освіти і наукових досліджень; адаптація світового досвіду та збереження кращих освітянських традицій в Україні.

*Пропонуємо:* в порядку педагогічної практики студентів, які брали участь в експерименті з використання методу І-карт, провести адаптивний тренінг-курс і практикум з методики створення І-карт (за методом Тоні і Барі Б'юзенів) для студентів-першокурсників, а також усіх бажаючих.

З пропозиціями звертайтеся на кафедру педагогіки та психології КНЕУ до доцента, канд. екон. наук Аксьонової Олени Валентинівни.

**О. В. Аксьонова**, канд. екон. наук, доцент,  
**О. А. Булавіна**, канд. екон. наук, доцент  
кафедри педагогіки та психології

### **КОЛЕКТИВНІ ПРОЕКТИ ЯК ФОРМА СПІЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ**

Навчання — це не лише запам'ятовування певних принципів, концепцій, методів або підходів, але й їх розуміння та здатність застосовувати отримані знання на практиці. Сучасне суспільство пред'являє досить високі вимоги до професійної компетентності

випускників вищих навчальних закладів, а отже, й до університетської освіти в цілому. Молоді спеціалісти повинні вміти не тільки оперувати теоретичною інформацією, але й мати досвід її застосування для вирішення конкретних практичних проблем. Останнє, на нашу думку, можливе лише за умов розвитку інтелектуальної творчості студентів шляхом запровадження у навчальний процес активних методів: кейс-методу, дискусій, ігрових методів навчання, тренінгів, а також колективних проектів.

Колективний проект, перш за все, передбачає взаємодію між його учасниками: студентами та викладачем. При чому у кожного з них є власні наукові інтереси. Керуючи роботою творчих колективів, викладач повинен запропонувати таку програму колективного проекту, яка б враховувала уподобання кожного учасника та базувалася на принципах взаємовигідного співробітництва. Отже, з метою ефективного застосування даної форми спільної діяльності викладачу необхідно забезпечити можливість реалізації пізнавальних інтересів кожного студента як в теоретичному, так і практичному аспектах. Це дозволить стимулювати до ефективнішого навчання та створить можливість не тільки навчатися, але й розширити власні пізнавальні здібності.

Колективний проект у межах курсу «Методики викладання економіки» передбачає комплексну програму реалізації розроблених теоретичних положень щодо методики викладання економічних дисциплін для певних вікових груп на практиці під час проходження педагогічної практики. Під час виконання колективних проектів студенти об'єднуються у творчі групи (не більше 5 студентів), які самостійно обирають напрямок наукового дослідження, розробляють його цілі, структуру та етапи. Потім кожен учасник обирає певний аспект загальної теми проекту та ґрунтовно його розкриває. Після теоретичного обґрунтування необхідності та особливостей застосування певних методів в економічному навчанні, студенти мають можливість апробувати власні розробки та підтвердити отримані висновки емпіричним шляхом.

Таким чином, використання колективних проектів, навіть як альтернатива написання курсових робіт, не протирічить принципу самостійності у навчальній та науково-дослідній діяльності. Але на базі цього принципу стає можливим використання «ефекту колективного розуму», що підвищує ефективність самостійної роботи та сприяє розвитку творчих здібностей студентів.

Нами були розроблені та запроваджені у навчальний процес на факультеті економіки та управління методичні поради щодо

виконання колективних проектів. В них визначено, що основними цілями виконання колективних проектів є:

1) *формування компетентності*, тобто підготовка студентів до самостійної професійної діяльності викладача економіки;

2) *розвиток економічного мислення*, тобто надання можливостей студентам розвивати власне економічне мислення шляхом розгляду, а потім самостійного створення таких типів завдань, які б дозволяли розвивати здатність аналізувати та оцінювати економічні ситуації, розв'язувати конкретні життєві проблеми, ефективно використовувати свої можливості у власних інтересах та інтересах суспільства, самостійно приймати економічні рішення та відповідати за їх реалізацію;

3) *розвиток творчості*, тобто надання можливостей студентам ефективно використовувати свої здібності у напрямку викладацької діяльності і, зокрема, при розробці методики викладання певної економічної теми.

Також розроблені завдання, етапи, структура, критерії та процедура оцінювання колективних проектів.

Отже, враховуючи наш досвід застосування колективних проектів у навчальному процесі, можна зробити наступні висновки. По-перше, колективний проект є формою спільної навчально-дослідницької діяльності студентів і викладачів. Саме принцип співробітництва, співпадіння цілей та інтересів у пізнавальній сфері є запорукою ефективного використання власних здібностей та розвитку креативності мислення всіх учасників проекту.

По-друге, колективний проект дозволяє активізувати навчальну і дослідницьку діяльність кожного учасника творчого колективу, оскільки передбачає реалізацію теоретичних положень на практиці при самостійному викладанні певної економічної теми. Як наголошує відомий вислів: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я запам'ятовую. Те, що я роблю сам, я розумію.»

По-третє, при застосуванні проектного методу необхідно звернути увагу на такі аспекти:

1) під час визначення тематики проекту необхідно, по можливості, врахувати пізнавальні інтереси всіх учасників творчого колективу;

2) учасники проекту повинні мати достатньо високий рівень мотивації до самостійної дослідницької діяльності;

3) формування творчих колективів повинно відбуватися із врахуванням індивідуальних психологічних особливостей кожного студента;

4) процедури контролю та оцінювання отриманих результатів повинні бути об'єктивними, зрозумілими, чітко визначеними та не піддаватися сумнівам з боку студентів.

Зрозуміло, що можуть бути і помилки, і невдачі у застосуванні колективних проєктів, але, з іншого боку, при правильній організації вони дають більше, ніж просто успіх для обох сторін: вони дають знання та досвід, тобто розширюють науковий світогляд та визначають напрямки розвитку здібностей як студентів, так і викладачів.

**Н. М. Александрова**, викладач кафедри  
іноземних мов факультету МЕІМ

### **ВИДИ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ**

Сьогодні Україна стоїть на шляху до вступу до Європейської спільноти, і тому вона має відповідати не лише економічним, політичним та суспільним вимогам, що висуваються до всіх країн-членів Європейського союзу, а й має забезпечити відповідний високий рівень освіти громадян, які б почували себе конкурентно спроможними перед європейським суспільством. Особливе місце займає питання якісної мовної підготовки.

Однієї з основних проблем у навчанні іншомовному мовленню — є підготовка аудиторії до використання іноземної мови на практиці, тобто навчання розглядається як міжособистісні комунікативні відносини, а саме як реальне інтерактивне спілкування, що здійснюється тільки на основі інформації. Пропонується чотири види такої діяльності (обмін інформації в умовах обмеженого співробітництва; обмін інформацією в ході необмеженої взаємодії; обмін і збір інформації: реконструкція послідовності розповіді; витяг інформації для рішення проблем; обробка інформації: завдання на рішення проблем, розташування інформації в порядку найбільшої значимості та ін.

В умовах навчання пропонуються варіанти вербальної діяльності, що сприяють розвитку інтерактивних навичок (встановлення і підтримка соціальних взаємин, вираження реакції та визначеного відношення до відповідних ситуацій, приховування свого наміру, формування вміння уникати неприємностей, гострих кутів під час спілкування, пошуки інформації,